

تفکر فلسفی را باید جایگزین حفظ مکاتب فلسفی در دانشگاه‌ها کنیم / آموزش فلسفه‌ورزی به دانشجویان

دکتر سعید ناجی با اشاره به اینکه در فلسفه آکادمیک شرایطی ایجاد شده است که باعث شده تفکر خلاق جایگاهی نداشته باشد، گفت: دانشجویانی که در رشته فلسفه تحصیل می‌کنند تنها مکاتب فلسفی که به آنها دیکته شده است را حفظ می‌کنند.

دکتر سعید ناجی با اشاره به اینکه در فلسفه آکادمیک شرایطی ایجاد شده است که باعث شده تفکر خلاق جایگاهی نداشته باشد، گفت: دانشجویانی که در رشته فلسفه تحصیل می‌کنند تنها مکاتب فلسفی که به آنها دیکته شده است را حفظ می‌کنند.

دکتر سعید ناجی استاد پژوهشگاه علوم انسانی با بیان اینکه متأسفانه تفکر خلاق در فلسفه آکادمیک ما هیچ جایگاهی ندارد به خبرنگار مهر گفت: حافظه محوری بر تمام بخش‌های فلسفه آکادمیک ما نفوذ کرده و خلاقیت دانشجویان را از بین برده است. دانشجویانی که در رشته فلسفه تحصیل می‌کنند تنها مکاتب فلسفی که به آنها دیکته شده است را حفظ کرده و آنها را امتحان و نمره می‌دهند؛ دریافت می‌کنند و در نهایت فارغ التحصیل می‌شوند. این نوع مطالعه فلسفه اجازه نمی‌دهد تفکر خلاق آنها بکار بیافتد. اگر از دانشجویان این رشته در مورد موضوعی اظهار نظر شود متأسفانه پاسخی ندارند و صرفاً نظر فیلسوفان مکاتب مختلف را عنوان می‌کنند.

وی افزود: دانشجویان این رشته با نظر به اینکه من نمی‌توانم بهتر از فلاسفه بزرگ اسلامی مثل ابن سینا و ملاصدرا یا فلاسفه غرب مثل دکارت و هایدگر صحبت کنم صرفاً نظر آن فیلسوفان را بیان می‌کنند و حرفی که محصول تحقیق و پژوهش خودشان باشد، ندارند. فضای آکادمیک باعث شده تفکر خلاق در فلسفه امروز جایگاهی نداشته باشد.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با بیان اینکه در فلسفه آماتور شرایط مساعدتری حاکم است، گفت: در فلسفه آماتور سؤالاتی برای افراد علاقه‌مند به این حوزه مطرح می‌شود و آنها درصدد پاسخ‌دهی برای آن سؤالات برمی‌آیند و سعی می‌کنند نظرات فلاسفه را خوانده و بر اساس آن جواب مسئله را پیدا می‌کنند. این روش تحقیق و پژوهش و پیدا کردن جواب مسئله منجر به بروز تفکر خلاق می‌شود.

وی با اشاره به اینکه از این روش معمولاً در دانشگاه‌های اروپایی بهره گرفته می‌شود، گفت: در این شیوه، تکلیفی برای دانشجو تعیین می‌شود که در آن یکی از موضوعات فلسفی را در قیاس با شرایط جامعه قرار داده و نتیجه اش منجر به حل معضلی در اجتماع می‌شود. به این ترتیب علاوه بر ایجاد تفکر خلاق و خلاقیت در دانشجو که هدف اصلی تحقیق و پژوهش بوده، مسئله اجتماعی-فلسفی نیز مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد و حتی راهکاری برای آن ارائه می‌شود.

استاد پژوهشگاه علوم انسانی در پاسخ به اینکه برای ایجاد تفکر خلاق در جامعه ما چه اقدامی باید صورت گیرد، گفت: یکی از بارزترین آنها تمرین دادن به دانشجویان را می‌توان عنوان کرد که همان روش تحقیق و پژوهشی است که در جوامع اروپایی بکار گرفته می‌شود و درباره اش توضیح دادم. اما راهکار اصلی، ایجاد تغییر و تحول در فلسفه‌ای است که در دانشگاه‌ها به شکل انتزاعی در حال جریان است و نتیجه آن صرفاً آموزش و القاء فرآیند حافظه محوری به دانشجویان است. به گفته فیلسوفی که در این زمینه تحقیق کرده و مقاله‌ای ارائه داده است، در این روش باید فلسفیدن را جایگزین حفظ مکاتب فلسفی کرده و فلسفه‌ورزی را به دانشجویان آموزش دهیم.

دکتر ناجی درباره مفهوم فلسفه‌ورزی گفت: منظور این است که دانشجو یا علاقه‌مند به این حوزه، با تحقیق و تفکر به جواب پرسش‌هایش دست پیدا کند. البته به این معنی نیست که از نظرات فلاسفه استفاده نکند بلکه می‌تواند نظریات آنها را در حل پرسش‌های خود بکار گیرد ولی نه اینکه هیچ‌گونه زمینه پرسش‌گری برای او ایجاد نشده باشد و فقط پیگیری کند که آن فیلسوفان چه نظراتی در مورد موضوعات مختلف ارائه کرده‌اند. این بازسازی مطالعه فلسفه سبب ایجاد تفکر خلاق خواهد شد.

وی یادآور شد: از آنجا که اکثر مسائل اجتماعی، روانشناختی، اقتصادی و سایر رشته‌ها مبنای فلسفی دارند می‌توان موضوعات مختلف این رشته‌ها را مورد تحقیق فلسفی قرار داد. به عنوان مثال فرض کنید جامعه ما در ارتباطات فردی و احترام به دیگران

مشکل دارد. دانشجوی علاقه مند به موضوعات اجتماعی، ریشه فلسفی آن را جستجو کرده و با تحقیق و کند و کاو متوجه می شود که افراد جامعه ما، انسان های دیگر را به عنوان یک موجود انسانی نمی پذیرند. برای ارائه راهکار نهایی این طور نتیجه گیری می کند که افراد دیگر موجوداتی نیستند که در ذهن ما قرار دارند و بدون درد و رنج زندگی می کنند بلکه شبیه ما بوده و آنها نیز با مشکلات مختلف دست و پنجه نرم می کنند و از احترام و سایر حقوق اجتماعی برخوردارند. این موضوعی اجتماعی بود که با تحقیق و پژوهش در متون فلسفی و مراجعه به نظریات فلاسفه و در نهایت ارائه نظر فردی به سرانجام می رسد و به این ترتیب خلاقیت را در ذهن دانشجو ایجاد و شاید آن را بیدار می کند.